

Waar is de hond?

en andere rijke teksten

VOOR OKAN

© 2023 - Wablief

Frederik de Merodestraat 27

2800 Mechelen

www.wablief.be

boeken@wablief.be

Vormgeving: Merel Van Meurs

Druk: Wilco bv.

Illustratie op de cover: Julie Vangeel

Dit boek is ook beschikbaar als luisterboek.

Dit boek kwam tot stand in samenwerking met het ministerie en het departement Onderwijs van de Vlaamse overheid, in het kader van het Leesoffensief.

Rijke teksten voor OKAN

Wablieft verzamelde voor dit project meer dan 50 nieuwe rijke teksten, in eenvoudig Nederlands, voor jongeren in OKAN-klassen. Dat deden we met steun van de Vlaamse overheid, in het kader van het Leesoffensief. Nog meer rijke teksten vind je op de website rijketeksten.org van de Taalunie.

Dit boek is een deel in een reeks van vijf boeken. Enkele teksten van dit project vind je enkel online. Bij alle verhalen en teksten van dit project hoort lesmateriaal. De teksten en het lesmateriaal kan je gratis downloaden. Alle info vind je op wablieft.be/OKAN

Wablieft dankt het ministerie en het departement Onderwijs van de Vlaamse overheid voor de kans om dit project te mogen realiseren. En natuurlijk ook iedereen die meewerkte: alle auteurs, illustratoren, iedereen die lesmateriaal maakte en de leden van de stuurgroep.

De laatste Avocado

Marc Terreur

I

Hallo.

Ik ben Marga.

Dertien jaar oud en doof geboren.

Voor mijn eerste verjaardag kreeg ik een operatie.

Nu zit er een toestel achter mijn oor.

Dat ding heet een 'CI'.

Wat het doet? Dat is lastig om uit te leggen.

Maar ik kan nu net zo goed spreken als iedereen.

En horen valt ook wel mee.

Maar niet als het te druk is.

Dan zit mijn hoofd vol lawaai.

Dus soms zet ik het toestel uit.

Dan hoor ik niets.

Best fijn, eigenlijk.

Liplezen kan ik ook.

En thuis hebben we gebaren-taal.

Mama en papa hebben dat samen geleerd.

Nu is er alleen nog papa.

Al vier jaar.

Op school was het 'Week van de Beroepen'.
Ik moest drie bladzijden vol schrijven.
Oké dan.
Ik wil redder van de wereld worden, zoals Greta
uit Zweden.
Dat is geen beroep, vond de juf.
Min twee punten.
Dus de volgende keer schrijf ik dat ik bioloog wil
worden.
Wat papa deed, toen mama er nog was.

Daarna had hij nergens nog zin in.
Een jaar lang deed hij niks.
Toen begon hij plots een fabriekje in onze schuur.
Vuurwerk maken.
Geen mens snapte waarom.
'Vuurwerk maakt iedereen toch vrolijk?' zei papa.
Hm.
Behalve papa zelf dan.

Op weekend naar opa!
We schudden heen en weer in onze truck.
Het is een heel oude auto.
Hij zit vol gaten en roest.
Maar de motor is zo sterk als een beer.
Hij laat alle vier de wielen tegelijk draaien!
Zo kom je nooit vast te zitten.
Niet in diepe putten, en ook niet in een diepe plas.

Terwijl papa stuurt, denk ik aan opa.
Ik hou erg veel van hem, en niet alleen omdat hij
de papa van mijn mama was.
Opa leerde me al vroeg met een auto rijden. Ik
was pas tien jaar!
Natuurlijk had ik toen nog korte beentjes.
‘Maar dan bind ik toch houten blokken aan de
pedalen?’ lachte opa.
Echt iets voor hem, om dat te doen.
Het was best gevaarlijk, en mama had het zeker
nooit goed gevonden.
Maar, ja.
Zij was er toen al niet meer.

4

In die tijd was opa nog boer.
Zijn velden stonden vol avocado's.
Hard werk.
En elke maand afwachten wat de rivier zou doen.
Avocado-bomen hebben erg veel water nodig!

Ik moet denken aan toen ik nog bij opa op
vakantie kwam.
We reden samen naar de dorpen in de buurt.
Daar stonden we in een kraam, om avocado's te
verkopen.
Leuk vond ik dat.
Maar opa verdiende er niet veel geld mee.
En dan moest hij ook nog de Clan betalen!
Nu zijn die er nog steeds.
Het zijn gemene boeven, te lui om te werken
voor hun geld.
Ze worden rijk door eerlijke mensen bang te
maken.
En door drugs te verkopen.

Maar het ergste moest nog komen.

Avocado's werden plots hip.

Overal in de wereld wilden mensen ze eten.

Hier worden we heel rijk mee, dacht de Clan.

Dus legden ze zelf velden met avocado-bomen aan.

Ze bouwden ook een dam.

Daarmee zou er nooit te weinig water zijn.

Voor de Clan.

Voor de andere mensen was die dam een ramp.

Veel boerderijen lagen plots op de bodem van het nieuwe meer.

Die boeren kregen een beetje geld van de Clan.

Maar dat was niet genoeg om iets nieuws mee te beginnen.

Dus stopten ze maar.

Of ze gingen werken op de velden van de Clan.

Voor een heel laag loon.

Voor opa ging het anders.
Zijn grond lag voorbij de dam.
Van de ene dag op de andere was de rivier weg.
Maar zonder water kun je geen boer zijn.
Zonder water kun je niet eens leven.
Voorbij de dam werd de natuur erg droog.
Alle mensen daar vertrokken.
Hun huizen bleven leeg achter.
Er woont nu helemaal niemand meer.
Er is alleen een lange rij spookdorpen waar je
triest van wordt.

Opa ging bij tante Rita wonen.
In een stoffig stadje waar hij niets te doen heeft.
Of 'had,' moet ik zeggen.
Want opa helpt nu in de garage van Alfonso, de
nieuwe vriend van tante Rita.
Alfonso gaan we straks voor het eerst ontmoeten.

6

Vorbij de bocht zien we plots de dam.
Het monster dat alles anders maakte.
Papa knarst met zijn tanden.
Ik weet waaraan hij denkt.
Ik denk ook aan mama.

Waar de weg over de dam gaat, wijst papa naar
rechts.
Daar ligt een smal wegje vol putten.
Vroeger kon je er mensen zien stappen.
Hun ezels hadden zware manden op hun rug.
Papa zegt wat hij hier altijd zegt.
'Daar beneden? Een truck vol vuurwerk en een
lucifer. Meer heb je niet nodig.'

We zijn er!

We vliegen elkaar in de armen: opa, papa, tante en ik.

Daarna zeggen we dag tegen Alfonso.

Hij lijkt me een aardige man.

We gaan allemaal samen onder de vijgenboom zitten.

Aan een lange tafel vol met hapjes.

‘Hoe gaat het op school?’ wil opa weten.

Dus ik vertel over het opstel.

Hoe de juf mij twee punten aftrok.

En dat ik dan maar bioloog word, misschien.

‘Nieuwe natuur ontdekken,’ zeg ik,

‘dat is óók een beetje de wereld redden.’

Alfonso kijkt verbaasd.

Tja, hij weet nog niet dat ik soms praat en praat en praat.

‘Alfonso,’ vraag ik, ‘wist jij dat er soorten uitsterven nog voor ze zijn ontdekt?’

Zo lijkt het of ze nooit hebben bestaan.

Maar dat is dus ... *dub* ... onzin.
Je kan best bestaan hebben zonder dat een mens
jou ooit heeft gezien.
Met de dino's is het toch ook zo gegaan?
Iedereen lacht.
Omdat ik eindelijk even stop om te ademen.
'Slimme meid,' zegt Alfonso.
'Wat je ook wordt: ik weet bijna zeker dat jij ooit
een stukje van de wereld redt.
Wat dacht je van een job in de politiek?
Of journalist?'
Onder de tafel geeft tante Alfonso een schop.
Journalist is wat mama was.
Ze schreef over de Clan en toen werd ze gedood.
Van de politie mogen we dat niet zeggen.
Vermist is niet hetzelfde als vermoord, dat blijven
ze maar herhalen.
Mijn familie weet wel beter.
We denken dat mama onder de dam ligt.
En dat de politie meedoet met de Clan.
Tante Rita schraapt haar keel.
Dan zegt ze het eerste wat in haar opkomt.
'Tijd voor soep!'

Een weekend is snel voorbij.
Voor je het weet, rij je weer naar huis.
In een wolk van stof.
Dwars door dode dorpen.
Langs de rand van wat ooit een machtig woud
was.

‘Ik moet eruit, pap. Toe. Nu.’
‘Waarom drink je ook zoveel cola?’ bromt papa.
Hij stuurt onze auto de berm in.
Nog voor we helemaal stilstaan, zwaai ik de deur
al open.
‘Let op voor je CI!’ roept papa.
Hij heeft gelijk: van stof gaat het kapot.
En daar is het toestel veel te duur voor.
Ik leg het snel op mijn stoel en ren het bos in.
Met passen zonder geluid.
Ik hurk.
Zelfs mijn plas is nu stil.
En dan hoor ik het.
Nou ja, horen: het zijn geen klanken of woorden.
Eerder een soort *betekenis*.

Een beetje zoals een baby denkt, gok ik.
Vóór die baby weet wat woorden zijn.
Wat denken is.

<Help!> hoor ik.
En nog eens.
Ik lijk wel een antenne.
Het signaal komt ergens uit het bos.
Ik doe snel mijn kleren goed.
En ik haast me naar ik-weet-niet-waar.
Sorry, pap.

9

Ik sta op een open plek in het bos.

<Je bent er,> vang ik op.

<Ja,> sein ik terug.

Daar heb ik geen woorden of gebaren bij nodig.

We lezen elkaars gedachten.

'We,' dat zijn ik en dit ... Hoe moet ik het noemen?

Een uitgeput stuk fruit.

Wat is het groot!

Bijna net zo groot als ik.

Het wankelt op zijn wortels.

Het is de laatste Avocado.

In één seconde ken ik het hele, vreemde verhaal.

Die dorre, enorme boom daar?

Met knokige takken die naar alle kanten wijzen?

Net als armen die om hulp lijken te smeken?

Dat is ... Dat was ... De Boom-Moeder.

Ze ging dood van dorst.

Ook haar vruchten zijn dood.

In de boom hangen zeker twintig Avocado's,

uitgedroogd aan een tak.
Aan elke dode vrucht hangen nog harige draden.
Ze lijken een beetje op lianen.
Maar eigenlijk zijn het wortels.

Andere Avocado's zijn al van de boom gevallen.
Ze liggen verspreid op de grond.
Het lijkt alsof het hier oorlog was.
Midden in het slagveld staat nog één soldaat
rechttop.
Of toch een beetje.
Ik geef hem een naam: Ricardo.

Ricardo seint me het hele verhaal.
Hoe het leven van Avocado's verloopt.
Hoe de soort zich voortplant.
Een Avocado blijft groeien.
De tak waaraan hij hangt, buigt door zijn
gewicht.
Steeds verder buigt de tak.
Tot de harige draden eindelijk de grond raken.
Niet veel later boren die zich als wortels in de
grond.
Tot daar is Ricardo geraakt.
Hij zit met zijn nek nog aan een tak en met zijn
voetjes al in de grond.

Nu zou hij zich vol met water moeten zuigen.
Tot hij sterk genoeg is voor het vervolg.
Zijn nek losmaken.
Dan zijn wortels verplaatsen.
Eén voor één, voetje voor voetje.
Weg uit de schaduw van de Boom-Moeder.
Een eigen plek zoeken, met licht en veel vocht in
de grond.
En daar dan doen waarvoor hij geboren is.
Dat wil zeggen: zijn pit naar buiten persen en
sterven.
Het vruchtvlees van de Avocado dient als voedsel
voor de pit.

En dan, als alles goed gaat, groeit er een nieuwe
Boom-Moeder.
Of zo hoort het toch te gaan.
Als er water is.

Papa bestudeert Ricardo.
 Ik probeer zijn lippen te lezen.
 ‘Is dit nu een dier met wortels, of een plant die
 kan stappen?’
 Hij was woedend het bos in gelopen, omdat ik zo
 lang wegbleef.
 Zijn humeur veranderde meteen toen hij de
 Avocado zag. Dat heb je met biologen.
 Ze ontdekken een nieuwe soort en worden
 helemaal gek.
 Al ben ik het wel, die Ricardo ontdekte.

‘We hebben een grote kuip met nat zand nodig,’
 gebaart pap.
 ‘Voor het vervoer.
 In mijn serre kan ik Ricardo misschien nog
 redden.
 Maar eerst moet hij de reis overleven.
 Hij is erg zwak.’
 <Waag het niet,> denkt Ricardo.
 Dat vertaal ik meteen voor papa.
 <Ik hoor in de natuur. Niet in een serre.>

Papa kijkt erg bezorgd.

‘Tja,’ zucht hij.

‘Dan vrees ik dat het voorbij is.

Een andere oplossing zie ik niet.’

‘Stomme dam!’ roep ik boos.

‘En kunnen we geen water naar hier brengen?

In heel grote tonnen?’

‘Elke dag?’ gebaart papa.

Nee, dus.

I I

Papa start de auto.
Ik voel me erg triest.
Ik moest Ricardo achterlaten.
Dat is een van de ergste dingen die ik ooit moest
doen.

Onderweg staar ik voor me uit.
Papa steekt zijn arm uit en wuift naar me.
Hij wil iets zeggen.
'Ik wist niet dat jij dat kon, gedachten lezen?'
Ik haal mijn schouders op.
'Enkel die van Ricardo.'
Ik vertel wat hij nog meer heeft gezegd.
Dat alles in de natuur een ziel heeft.
Zelfs rotsen en zandkorrels en regendruppels.
Dat die zielen elkaar begrijpen.
Dat ze seinen, zonder woorden.
'En mensen dan?' vraagt papa.
Ik probeer het hem uit te leggen.
'Mensen geloven in geld, niet in zielen.
Jammer.

Zo raakte de mens meer kwijt dan hij ooit kon verdienen.
Nu missen we wat we verloren zijn.
Terwijl we allang niet meer weten wat we kwijt zijn.
We voelen alleen dat er iets ontbreekt.’
Papa is in de war.
‘Maar jij ...’
‘Ja, vreemd,’ zeg ik.
‘Zonder CI hoor ik niets.
Ik ben helemaal doof.
Maar misschien ben ik wel de enige die luistert.’

We rijden over de dam.
Deze keer zegt papa niets, van die truck vol
vuurwerk en zo.
Dat valt me tegen.
Net nu we het water zo missen.
Maar ik heb een idee.

<Ik laat jou niet in de steek, Ricardo.>

Die nacht rinkelt papa's smartphone.
'Papa,' zeg ik, 'luister goed.
Zo meteen krijg je een whatsappje.
Doe precies wat ik schrijf.'
Papa stamelt en stottert.
'Ik moet gaan, papa.
Lees het bericht nu maar.'
'Is dat onze truck die ik hoor?'
Maar ik heb al ingehaakt, en druk op verzenden.
De auto staat te wachten.
De deur staat open en de motor draait.
Ik leg nog snel mijn gsm voor de deur van het
huis.
Dan vertrek ik.

Papa opent WhatsApp. Hij leest:

Geen zorgen, papa.

Straks ben ik terug.

Ze gaan ons niets kunnen maken.

Belangrijk: mijn gsm ligt aan de voordeur!

Die moet je op mijn kamer leggen.

Dit bericht moet je wissen.

Bij jou én bij mij!

Bel dan de politie: 'Mijn truck is gestolen!'

Iemand reed ermee weg.

Het geluid maakte me wakker.

Ook al mijn vuurwerk is weg!

In huis is alles oké.

Mijn dochter slaapt, zij heeft niets gemerkt.'

Sorry van de auto, papa.

Tot zo.

Bij de dam stuur ik voorzichtig naar beneden.
Het smalle paadje af.
Lage versnelling, 4x4.

Ik hoop maar dat papa de politie al gebeld heeft.

Ja, dus.

Weet je wat de agent zei?

‘Wacht eens even.

Bent u dat?

De vuurwerkman?

Die al die lelijke dingen zegt over de Clan?

Zonder bewijs?

Meneer, we komen morgen wel kijken.’

Ideaal.

Daar moesten we erg om lachen, papa en ik.

Toen hij me dat vertelde.

Nou ja, later toch.

Toen hij niet langer boos was.

Ik ben zonder brokken beneden geraakt.
Nu de truck parkeren.
Tegen de voet van de dam.
Ik stap weer naar boven.
Ondertussen giet ik een spoor van diesel uit.
De lucifer aanstrijken klinkt fantastisch.

De terugweg wandel ik zonder één keer om te
kijken.
Ik hoor de knallen, het lijkt wel Nieuwjaar.
Onder mijn voeten voel ik de grond beven.
De nacht licht op.
Ik hoor hoe het water naar Ricardo buldert.

Mama?
Ik hoop dat je een beetje fier op me bent.
Ook al was dit allemaal niet zo netjes.
Liegen tegen papa.
Zijn auto stelen.
Erger: zijn auto laten ontploffen!
Maar ik heb jouw moordenaars een lesje geleerd.

Én de Avocado's zijn voorlopig nog niet
uitgestorven.
Kon slechter, vind je niet?

De zaak kwam niet voor de rechter.
De politie geloofde ons verhaal.
We waren de hele nacht thuis.
Dat konden ze zien aan onze gsm-signalen.
Papa had zelfs vanuit het huis naar de politie
gebeld.
Ook dat konden ze zien.
Onbekenden hebben dus ingebroken in onze
schuur.
Daarna hebben ze met papa's vuurwerk de dam
opgeblazen.
Tja, de Clan heeft veel vijanden.

Ricardo herstelde.
Toen hij sterk genoeg was, offerde hij zijn pit en
stierf.
Dat vond ik heel lastig.
Afscheid nemen.
Maar het moest.
Zijn soort moest overleven.
De Avocado's mochten niet verdwijnen!

Gelukkig kon iets me troosten.
Ricardo kwam terug.
Als Rikki.
Zij is de nieuwe Boom-Moeder.
Nu, twee jaar later, is Rikki erg fit.
Ze zal snel haar eerste vruchten dragen.
Maar niet hier.
Want natuurlijk bouwde de Clan een nieuwe dam.
Toen hebben papa en ik Rikki naar een veilige
plek gebracht.
Waar? Dat is ons geheim.
Van papa en van mij.
Van Rikki en Ricardo.

En van alles op deze mooie planeet dat nog weet
hoe je moet seinen.

Oh ja: papa is opnieuw bioloog!
Hij redt weer kleine stukjes van de wereld.
En soms, heel soms, omarmt hij de bomen en
vertelt ze over mama.

Ik denk dat hij op de goede weg is.

